

NVE	2043
V	1934

TILLATELSE

FOR

Glommens og Lågens Brukseierforening til regulering av Øyeren.

(MEDDELT VED KGL. RES. AV 29 JUNI 1934.)

Ved kgl. res. av 29 juni 1934 er det bestemt:

- «1. Det tillates i medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14 desember 1917 Glommens og Lågens Brukseierforening å foreta en regulering av Øyeren på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 29 juni 1934 inntatte betingelser.
 2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen overensstemmende med det i Arbeidsdepartementets ovennevnte foredrag inntatte utkast som gjeldende inntil videre.»
-

Betingelser

for

regulering av Øyeren.

(Fastsatt ved kgl. res. av 29 juni 1934.)

1.

Reguleringskonsesjonen gis for et tidsrum av 50 år regnet fra konsesjonens meddelelse. For norske kommuner som deltar i reguleringen eller blir medeiere i reguleringsanlegget gjelder konsesjonen i ubegrenset tid.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

Ved konsesjonstidens utløp tilfaller de private vannfallseieres andel i den grunn og de rettigheter som tilligger reguleringen staten uten vederlag.

Reguleringen må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35te år etter at konsesjonen er gitt, skal staten kunne innløse de private vannfallseieres andel i den grunn og de rettigheter som tilligger reguleringen. Benytter staten sig ikke herav skal den i det 10de år derefter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt konsesjonæren 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter har en verdi svarende til hvad de bevislig har kostet ved erhvervelsen med fradrag for amortisasjon i 50 år.

3.

For den økning av vannkraften, som ved reguleringen tilflyter eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. naturhesterkraft.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner,

som Kongen bestemmer, kr. 0,50 pr. naturhesterkraft.

Økningen av vannkraften beregnes på grunnlag av den økning av vassdragets lavvannføring, som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring, som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av denne økning forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hvad der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen innvunne økning av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreffer efter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

4.

For den i pkt. 3 omhandlede økning av vannkraften skal der erlegges en godtgjørelse en gang for alle til staten av kr. 1,00 for hver ved reguleringen innvunnen naturhesterkraft. Godtgjørelsen blir å erlegge efter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

Avgifter og godtgjørelse har samme pantsikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Efter forfall svares 6 pct. rente.

5.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter efter post 3, godtgjørelse efter post 4 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 11

skal, forsåvidt de ikke er fastsatt av Kongen, med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

6.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

7.

Reguleringens drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av konsesjonæren.

8.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement, som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

Forsåvidt dammen manøvreres i strid med reglementet kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 5 000,00 for hver gang efter departementets nærmere bestemmelse.

9.

Konsesjonæren skal efter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte opdemningshøide og den tillatte laveste tapningsgrense betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker, som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la opta i anledning av reguleringen, skal tilstilles Norges geografiske Opmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

10.

Konsesjonæren skal uten vederlag finne sig i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag, som ikke forringer den tillatte regulerings effekt, og han skal

vederlagsfritt avgi fornødent driftsvann til mulige senere kanalanlegg for statens regning.

11.

De vannfalls- og brukseiere, som benytter sig av det ved reguleringen innvunne driftsvann, er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, efter hvert som utbygning skjer, inntil 10 pct. av den for hvert vannfall innvunne økning av kraften (beregnet som angitt i post 3).

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse kan de kommuner hvis interesser berøres av reguleringen uansett den ovenfor betingede procent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning med Kongens samtykke efter hvert som kraft blir ledig kreve avgitt fra de av vassdragets vannfall, der tilhører norske kommuner ytterligere kraft så vidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hvad enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av dem som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres efter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pct. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pct. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høi, fordi bare en mindre del av den kraft vannfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt efter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i

distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5 år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til en kommune kan uttas fra kraftledning til nogen av leietagerne, kan kommunen i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

Undlater anleggets eier å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1,00 pr. dag for hver kW. som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av reguleringen for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft. Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

12.

For oppfyllelsen av de forpliktelser, som ved reguleringens drift pådras likeoverfor andre og for overholdelsen av de i conse-

sjonen fastsatte betingelser skal der stilles sikkerhet for et beløp av kr. 25 000,00 efter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

13.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vannfalls- eller brukseier, som ikke er medeier i reguleringsanlegget, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen, mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

14.

Konsesjonæren underkaster sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren efter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

15.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor reguleringen er beliggende. Et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget, for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

Manøvreringsreglement

for

regulering av Øyeren.

(Fastsatt ved kgl. res. av 29 juni 1934.)

§ 1.

For Øyeren gjelder følgende reguleringsgrenser:

Øvre reguleringsgrense 4,80 m. på Mørkfoss vannmerke.

Nedre reguleringsgrense 2,40 m. på Mørkfoss vannmerke.

Reguleringshøide 2,40 m.

Vannstanden må ikke gå høiere enn til øvre reguleringsgrense før vannføringen fra Øyeren overstiger 1070 sm³.

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige merker, godkjent av det offentlige.

Til kontroll av reguleringsgrensene tjener Vassdrags- og Elektrisitetsvesenets fastmerkebolt i fjell like ved Mørkfoss vannmerke. Boltens topp ligger i høide med 9501 m. på vannmerket.

§ 2.

Under flomstigningen — inntil vannstanden i Øyeren har nådd 6,0 m. på Mørkfoss vannmerke — manøvreres dammen således at forholdet mellom vannstand og avløp som det var ved den gamle Mørkfossdam så vidt mulig opprettholdes.

§ 3.

Ved stigende vannstand fra 6,0 til 6,5 m. på Mørkfoss vannmerke åpnes dammen sukcessivt helt under iakttagelse av at vannstanden ved renneinntaket ved Solbergfossen ikke senkes under den for fløtningen nødvendige høide, nemlig kote 99,428 etter Vassdragsvesenets generalplan. Dammen holdes derefter åpen til vannstanden etter kulminasjonen er sunket til 7,5 m. på Mørkfoss vannmerke, hvorefter dammen ved en sukcessiv overgang atter manøvreres således at forholdet mellom vannstand og avløp som det var ved den gamle Mørkfossdam så vidt mulig igjen opnåes.

Hvis der skulde opstå fare for større skade som følge av at dammen manøvreres etter de i dette punkt optrukne bestemmelser kan dog Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet på begjæring av noen interessert påby at avløpet så lenge hovedstyret antar at denne fare er for hånden, reguleres således at forholdet mellom vannstand og avløp blir som det var ved den gamle Mørkfossdam.

§ 4.

I år da kulminasjonen finner sted mellom en vannstand av 6,0 og 7,5 m. på Mørkfoss vannmerke, manøvreres dammen etter kulminasjonen ved sukcessiv overgang således at forholdet mellom vannstand og avløp som det var ved den gamle Mørkfossdam så vidt mulig igjen opnåes.

§ 5.

Om sommeren og høsten inntil Øyeren islegger sig, dog ikke utover 1 desember, skal dens vannstand hindres fra å falle ned under 4,8 på Mørkfoss vannmerke. Øyerens magasin blir derpå å uttappe i løpet av lavvannsperioden, idet der tas sikte på å senke vannstanden 45 cm. hver måned til utgangen av mars således at man ved dette tidspunkt er nede på 3,0 m. hvis ikke flom inntreer tidligere og hindrer en sådan nedtapning.

§ 6.

Der føres protokoll over de daglige observasjoner ved Mørkfoss og Langnes vannmerker samt andre vannmerker som det måtte vise sig nødvendig å oprette for manøvreringens skyld. Av denne protokoll sendes ved hver måneds utgang — og for øvrig når det forlanges — avskrift til Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.